

Muhammad YUSUF

IYMON QO'SHIG'I

She'rlar

"ANDIJON NASHRIYOT-MATBAA"
ochiq aksiyadorlik jamiyati
2004

**Muqovani O'zbekiston xalq rassomi
Nizomitdin XOLIQOV bezagan.**

Yusuf, Muhammad.

Iymon qo'shig'i. (She'rlar) - A., «Andijon nashriyat-matbaa» OAJ,
2004 yil. 80 het.

XX asr o'zbek she'riyatining yorqin yulduzlaridan biri Muhammad Yusuf qisqa umri davomida otashin, qalnga yaqin she'r-dostonlari bilan xalq mehr-muhabhatiga sazovor bo'la oldi. Uning eng yaxshi she'rlaridan saralab tuzilgan ushbu kitob shoir tavalludining 50 yilligini nishonlayotgan elimizga o'ziga xos tubfadir.

Andijon viloyati
Z. M. Bobur nomli
kutubxonasi.

84 (5 y:6)

Ю - 91

© «ANDIJON
NASHRIYOT-MATBAA»
OAJ - 2004

XALQ BO'L, ELIM

Qadim yurtga qaytsin qadim navolarim,
Qumlar bosib qurimasin daryolarim.
Alpomishga alla aytgan momolarim
Ruhini shod etay desang - xalq bo'l, elim!..

Dunyoga boq, qaddi sendek kim bor yana,
Dovrug'i ham dardi sendek kim bor yana.
Xalq bo'lishga haddi sendek kim bor yana,
Moziyni yod etay desang - xalq bo'l, elim.

Sen tebratgan beshigini Sohibqiron,
Sening bolang yulduzlarga qo'ygan narvon.
Bir mayizni qirqqa bo'lgan bir tanu jon -
Kunlaringga qaytay desang - xalq bo'l elim.

Daryo bo'lib jo'shgin endi zavqi ulug',
Bayramingda sevinch ko'z yoshingga qulluq,
Yurtim degan jasur Yurtboshingga qulluq,
Unga qanot bo'lay desang - xalq bo'l, elim.

Bo'lar elning bolalari bir-birin der,
Bo'lmas elning bolalari bir-birin yer.
Bir bo'l endi, qadri baland qaddingni ker,
Xalq bo'l, elim, xalq bo'l, elim, xalq bo'l, elim!

VATANIM

Men dunyoni nima qildim,
O'zing yorug' jahonim,
O'zim hoqon,
O'zim sulton,
Sen taxti Sulaymonim,
Yolg'izim,
Yagonam deymi,
Topingan koshonam deymi,
O'zing mening ulug'lardan
Ulug'imsan, Vatanim...

Shodon kunim gul otgan sen,
Chechak otgan izimga,
Nolon kunim yupatgan sen,
Yuzing bosib yuzimga.
Singlim deymi,
Onam deymi,
Hamdardu hamxonam deymi,
Oftobdan ham o'zing mehri -
Ilig'imsan, Vatanim.

Sen Mashrabsan,
Xalqda tumor,
Balxda dorga osilgan,
Navoiysan, shoh yonida
Faqirni duo qilgan.
Yassaviysan, meniki deb,
Ko'ringan da'vo qilgan,
Ming bir yog'i ochilmagan
Qo'rig'imsan, Vatanim.

Sen Xo'jandsan,
Chingizlarga
Darbozasin ochmagan,
Temur Malik orqasidan
Sirdaryoga sakragan,
Muqannasan qorachig'i
Olovlarga sachragan,
Shiroqlarni ko'rgan cho'pon
Cho'lig'imsan, Vatanim.

Kim Qashqarni qildi makon,
Kim Enasoy tomonda,
Jaloliddin - Kurdistonda,
Boburing - Hindistonda,

Bu qanday yuz qarolig' deb,
Yotarlar zimistonda,
Tarqab ketgan to'qson olti
Urug'imsan, Vatanim...

O'g'lim, desang osmonlarga
G'iro't bo'lib uchgayman,
Chambil yurt'da Alpomishga
Navkar bo'lib tushgayman,
Padarkushdan pana qilib
Ulug'beging quchgayman,
G'ichir-g'ichir tishimdagi
So'lig'imsan, Vatanim...

O'tgan kuning - o'tgan kundir,
O'z boshingga yetgan kun,
Qodiriyni bergan zamin,
Qodiriyni sotgan kun.
Qo'lin bog'lab,
Dilin dog'lab,
Yetaklashib ketgan kun,
Voh bolam! deb aytolmagan
Dudug'imsan, Vatanim.

Yoningda qon yig'lagan bir
Shoiringga qarab qo'y,
Gar Qo'qonga yo'ling tushsa,
Detdomlarni so'rab qo'y.
Hech bo'lmasa Usmon hokin
Keltirmoqqa yarab qo'y,
Olislarda qurib qolgan
Qudug'imsan, Vatanim...

Sen - shoxlari osmonlarga
Tegib turgan chinorim,
Ota desam,
O'g'lim deb,
Bosh egib turgan chinorim,

Qo'ynimdagi iftixorim,
Bo'ynimdagi tumorim,
O'zing mening uhug'lardan
Ulug'imsan, Vatanim!

OZODA

Ozodani sevaman men, Ozodani,
Suluvlarning sarvari - xonzodani.
Yo'latmasman yoniga shabbodani,
Ozodani sevaman men, Ozodani.

Ko'rganmanu ko'rganim ertasidan,
Yuragim qoq bo'lingan o'rtasidan.
Har kuni bir o'taman ko'chasidan,
Ozodani sevaman men, Ozodani.

O'taman-da. O'tmasam bo'lmaydi hech,
O'tmay desam, ko'ngil o'lgur to'lmaydi hech.
Ko'zim toyib ketaverar - qo'ymaydi hech,
Ozodani sevaman men, Ozodani.

Bir eslasam zirqillaydi bandi-bandim,
Kechagina bir qizchani o'ynatgandim!
Kuchugiga oqqand berib o'rgatgandim,
Ozodani sevaman men, Ozodani.

Tushunmaslar kuladi: esiz-esiz,
Kimdir ermak qiladi: esiz-esiz,
Xotinim ham biladi, nima deysiz?
Ozodani sevaman men, Ozodani.

Yigit qirqda qirchillab g'arq pishadi,
Erta-indin sochimga oq tushadi,
Chin oshiqlar qirq yilda topishadi!
Ozodani sevaman men, Ozodani.

Sevgan edim, hamon u suyukli yor,
Bilagida barmog'imning izi bor.
Ozodaning bir o'g'il, bir qizi bor...
Men baribir sevaman Ozodani.

YOLG'ONCHILAR

Suluvlardan suluv bir qiz sochim silar,
Mening esa ko'zlarimdan yosh tomchilar.
Sevaman deb aldar men; yolg'onchilar,
Yuragimni yo'lbarslarga yediraman.

Bag'ri-dilim kuydiradi yolg'onlari,
Yonlariga chorlar mohi tobonlari.
Bo'lsam agar men bitta qurbonlari,
Yuragimni yo'lbarzlarga yediraman.

Ko'hna dunyo, bu qizlaring buncha go'zal,
Qarab tursam, ko'klarda oy-kuncha go'zal.
Qancha go'zal bo'lsa, aldar shuncha go'zal!..
Yuragimni yo'lbarzlarga yediraman.

Hozir ko'zim yumamanu yerga yotib,
Yuragimni sug'uraman qon yig'latib.
Yo'lbarschalar yesin uni kasirlatib -
Yuragimni yo'lbarzlarga yediraman.

Kimni suysam suyganimdan kuygan dilim,
Ko'z o'ngimda bo'laqolsin tilim-tilim.
Harom bo'lsin muhabbatsiz ko'rgan kunim,
Yuragimni yo'lbarzlarga yediraman!..

SEVGI SADOSI

Gulim, mehr ko'zda degani yolg'on,
Mening dilimda hech o'chmas yolg'insiz,
Qancha ko'rishmasak shuncha qadrdon,
Qancha olis bo'lsak shuncha yaqinsiz.

Devona oshiqman. men bir devona,
Ayting, sizdan bo'lak kimim bor yana?..
Siz yo'q chog'imdagi dunyom begona,
Siz yo'q bog'imdagi gullar yoqimsiz.

Siz achchiq qismatim, siz iztirohim,
Siz shirin dardimsiz, shirin azobim,
Siz mening ko'klardan topgan oftobim,
Yerlarda yo'qotgan ko'zmunchog'imsiz.

Yodimda kechagi sho'xliklaringiz,
Ko'ksimni kuydirgan kipriklaringiz,
Siz o'sha - orzusi oydan oydin qiz,
Siz o'sha - kulgusi qo'ng'irog'imsiz.

Siz o'sha ko'zimning kiftida yurgan,
Siz o'sha ko'nglimga ko'ngli in qurgan,
To'kilay deb tilim uchida turgan
She'rimsiz, bir umr bitmas ohimsiz...

Tuzalmaydi dardim mening,
O'lsam kerak.
Tuproq bilan og'a-ini
Bo'lsam kerak.

O'lim nima? Bu ham bitta
Sayr, Ona.
O'g'ling qaro yerga ketdi,
Xayr, Ona...

Tuzalmas bu dardim mening,
Umidim yo'q.
Xira shamdek ko'zlarimda
So'nmoqda cho'g'.

Cho'g' nimadir? Cho'g' ham tutab,
Kul bo'ladi.
Inson bir kun o'z mayliga
Qul bo'ladi...

Yuragimni tamom qildim,
Yig'layverib.
Huzurimda ajal turar,
Qoshin kerib.
Men hayotda o'linga tik
Boqib o'sdim...
Qani menga atalgan joy,
Ketdik, do'stim!

XAYOL

Xayol qanday yaxshi,
Akangga o'xshar.
O'ynatar yelkaga ko'tarib olib.
Bu parvoz so'ngida yig'lashing mumkin,
Sog'ingan onangning oldida qolib.

Xayol qanday yaxshi,
Xayol qanday soz.
Qo'shiqlar sochadi bosgan izingga.
Bir kechada horib aytishing mumkin
Izhorl dilingni suygan qizingga.

Beg'ubor bolalik yulduzday olis,
Ammo xayol uchun u ham bir qadam.
Tarsillab qovunlar yorilgan poliz,
Sen yolg'iz yotihsan ostida bodom.

Gullari to'kilar o'sha bodomning,
Kapalakday kelib yuzingga qo'nar.
Xayol ham tug'ishgan ukasi odamning -
Qayoqqa yuborsang g'ing demay jo'nar.

Ko'ksida xayoling tursa yig'ilib,
Quyoshni uyg'otib kelsa bo'ladi.
Shoirlarning bari yerda tug'ilib,
Osmonu falakda o'ladi

UYQUDAGI QIZ

Nurxon xotirasiga

Qaro yerga qo'yib bosh,
Bir qizgina uxlaydi.
Ko'zlariga to'lib yosh,
Hur qizgina uxlaydi.

Yotar qurib darmoni,
Mangu uxlar gul yonoq.
Ko'ngli to'la armoni,
Qo'yni to'la qizg'aldoq...

Bu dunyoda hech sendek
Qiz yo'q edi, tur, singlim,
O'zing orzu qilgandek
To'y qilamiz, yur singlim.

Oy yuzingga bir nafas,
Harir ro'mol o'rarsan.

Gul-gul yonib muqaddas,
Chimildiqqa kirarsan...

Qaro yerga qo'yib bosh,
Bir qizgina uxlaydi.
Nurxon otli qalamqosh,
Hur qizgina uxlaydi.

She'riyat,
Ey bevafo sanam!
Qo'llaringdan mahkam tutarman,
Sendan har narsani kutarman,
Sen bir malham,
Sen bir shirin g'am...

Sen borsanki zahmatlarim bor;
Bu dunyoda orttirgan zarim -
Uxlamay qon yutgan kunlarim
Uchun senga rahmatlarim bor!

Ostonangda iting - xayolim:
Yo'ling poylab o'tgayman sening,
Ko'ngling kimda bilmayman sening,
Sen ko'kda qo'l yetmas hilolim.

Ruhim ko'kda,
Tuproqda tanam,
Bag'rimni tilkalar bir og'riq,
Endi baxtim o'zingga bog'liq -
She'riyat, ey bag'ritosh sanam!..

ANDIJON

Qani Bog'ishamol kezgan yellaring,
Qirlarda kekkaygan qirg'ovullaring,
Eslab ezilmasmu endi dillaring,
Nega yig'lamaysan, ahli Andijon?..

Ming yillik chinorlar bo'ldi-ku o'tin,
Qoshu qabog'ingga to'ldi-ku tutun,

Soyingda qoldimi suving bir yutum,
Nega yig'lamaysan, ahli Andijon?..

Rizqu-ro'zni sohib aylanar falak,
Sen esa dalangdan topolmay halak -
Bolangga bergali bitta handalak,
Nega yig'lamaysan, ahli Andijon?..

Nahoringda paxta, shomingda paxta,
Ayvoningda paxta, tomingda paxta.
Oqar og'u bo'lib qoningda paxta,
Nega yig'lamaysan, ahli Andijon?..

Qirq yil chorla, go'rdan chiqmaydi Bobur,
Chiqsa ham bag'ringga sig'maydi Bobur.
Hindu quchog'ida uxlaydi Bobur,
Nega yig'lamaysan, ahli Andijon?..

Qayinzor qa'ridan uzildi bir o'q,
Yurakda dog' qoldi, yurakda bir cho'g',
Cho'lponing bor edi, Cho'lpon endi yo'q,
Nega yig'lamaysan, ahli Andijon?..

Bulbulzabonlaring
Xazon yopdimi,
Dunyo ularning hech
Tengin topdimi,
Muhammad Yusufing
Shoir bo'ptimi?..
Nega yig'lamaysan,
Ahli Andijon?

RAYHON

Rayhon, aylanay rayhoningdan sening,
Oyqaboq go'zalim, joningdan sening.
Kulib ko'klaringdan tushmaysan, qara,
Oy o'tsa uyalar yoningdan sening.

Yetti iqlim aro yetsaki izing,
Tuproqqa to'kilgay tutday xush ising.
Gulga tegsa gulxan paydo qiladur,
Suvga tegsa suvni yondirar yuzing.

Hurlardan hur o'zing, xurshidi tobon,
O'zing Rayhonsanu vujuding rayhon.
Bu yorug' dunyoda sendan suluv yo'q
Mendan bechora yo'q, mendan notavon.

Sen Arshi a'loda jannatiy chashma,
Men yerda yonaman tomchingga tashna.
Ko'klarga qo'lini tutgan qulingman,
Zilolim, uvolim tutgay, adashma...

Rayhon, aylanay rayhoningdan sening,
Oy o'tsa uyalar yoningdan sening.
Kulib ko'klaringdan tushmaysan sen-da,
Menga-da joy yo'q osmoningdan sening.

O'lsamu unutsang menday yigitni,
Yog'ar yo'llaringga afsus-anduhim.
Oq tulporday minib oppoq bulutni,
Uyingning ustidan o'tadi Ruhim...

Unga nima deysan, bevafo yorim?

O'lsamu unutsang menday yigitni,
Qaro tuproq silab yotsa kuragim,
Sen o'choq oldida chaqqan gugurtni
Uchida lovillab tursa yuragim...

Shunga nima deysan, bevafo yorim?

Sen Xudo emassan axir, o'ylanma,
Jonimning rishtasi qo'lida uning,
Ammo Muhammadsiz o'tmaydi kuning,
Kel, mayli men o'lmay, sen ham qiynalma -

Shunga nima deysan, bevafo yorim?..

ONAMGA

Oh, mening ortimdan ovvora onam,
Bir parcha yuragi ming pora onam.
Har baloni ko'rib yorug' dunyoda,
Toshkanni ko'rmagan bechora onam,
Bolang bo'lib bir hor boshlab keldimmi,
Endi men ham senga o'g'il bo'ldimmi!..

Garchi bisotingda «bayram» so'zi yo'q,
Bilaman, kutasan sandal to'la cho'g',
Menda yurak deganlarin o'zi yo'q:
Men sovg'a bermagan qiz yo'q bu oqshom,
Senga na gul berdim, na shirin kalom,
Endi men ham senga o'g'ilmi, onam?..

Deysan: olislarda omon yursang bas,
Yodingga tushsam goh yo'qlab tursang bas,
Bolan, senga hamma qiladi havas...
Axir, mening dardim She'r emas faqat,
Men mashhur shoirmas - mashhur beshafqat,
Endi men ham senga o'g'ilmanmi, ayt?..

Sha'ningga she'r bitdim. U seni topsin,
Poyingga tiz cho'kib, qo'lingni o'psin.
Undan ham ulug'im borligin ko'rsin,
Men uchun ham aziz holingni so'rsin,
Sensiz g'arib ko'nglim ko'ngilmi, onam,
Endi men ham senga o'g'ilmi, onam!..

LAGANBARDORLAR

Kazzob Stalindan zorlanmang hadeb,
U ham farzandidir bitta insonning,
Bilmoqchi bo'lsangiz, qabri qayda deb,
Laganbardorlardan so'rang Cho'lponni!..

Otabek Kumushin ko'zlarin yopib,
O'zi ham ortidan qilgach safarlar,

Qodiriy boboning qo'llarin o'pib,
Chohga itargan ham - laganbardorlar.

Ular Iblis bilan tili bir o'rtoq,
Ular Azroilga sodiq choparlar.
Avval Usmonlarni sotib, keyinroq
Faryod ko'targan ham - laganbardorlar.

Yov nadir? Zo'r kelsa o'ldiradi yov,
Bular qon so'rguvchi iskahtoparlar.
Qahhorni qandkasal,
Oyhekni soqov
Qilib qo'yganlar ham - laganbardorlar.

Ular ustoziga quldayin kimsa,
Mehribon homiysi shogirdlarining.
O'zi o'ldirib, so'ng mozorigacha
Ko'tarib borishar tobutlarini...

Kazzob Stalindan zorlanmang hadeb,
U ham bolasi-da bitta insonning.
Bilmoqchi bo'lsangiz, qabri qayda deb,
Laganbardorlardan so'rang Cho'lponni!

1988

DUNYO

Menga boqib miyig'ida kulgan dunyo,
Meni tuproq, o'zni osmon bilgan dunyo,
Seni momom cho'miltirgan yuvib-tarab,
Seni bobom tetapoya qilgan, dunyo!..

Ey, o'tmishdan o'tgan kunin so'ramagan,
O'zbek borsa kim qo'lga qaramagan?
Botirlari qul bo'lishga yaramagan,
Suluvlari bo'yniga osilgan dunyo!

Moziy manim borimni yod etib siylar,
Dilin obod, ruhlarin shod etib siylar.
Shoh G'azzoliy, shoh Tabriziy, shoh Rumiylar...
Chorig'ini yelkasiga ilgan dunyo.

Sen sig'ingan - o'sha jondin ortiq senga
Toj mahal ham bir bobomdan tortiq senga.
Kulma menga, iddaolar qilma menga -
To'qqiz kunda Temur bosib olgan dunyo!

Yuzlaringni yoritgan shu sharq ziyosi,
Dardlaringni aritgan shu sharq ziyosi.
Sinoning etagin o'pib Ovruposi,
Amriqosi Beruniydan qolgan dunyo.

Mening ko'shkim ko'kda - unga yetmaydi qo'l,
Mening ko'rkim ko'ngil, unga eltgay bir yo'l,
Tirikman men, kel istasang muridim bo'l -
Sen Islomdan iymon darsin o'rgan, dunyo!..

SAMARQAND

Samarqandga borsam men agar,
Ulug'bekni ko'rib qaytaman.
U qon yig'lab turar har safar:
Men dardimni kimga aytaman?..

Bag'rimda bo'y yetgan bo'z bolam,
Mergan bolam, lochin ko'z bolam,
Bo'g'zimga tig' urgan o'z bolam...
Men dardimni kimga aytaman.

Sezmay qoldim. O'shanda chog'im,
Yulduzlarda ekan nigohim.
Bilmadim ne edi gunohim...
Men dardimni kimga aytaman.

Qancha g'amga botmagan edim,
Qancha og'u yutmagan edim...
O'z bolamdan kutmagan edim...
Men dardimni kimga aytaman.

Tanim muzlab, goh tosh qotaman,
Men shoh emas, axir, otaman.